

Tornyai János Múzeum és Közművelődési Központ

6800 Hódmezővásárhely
Dr. Rapcsák András út 16-18.
Tel./Fax.: 06 62 242 224

Szakmai beszámoló ÉPÍTÉS ALATT MUNKACÍMŰ VIRTUÁLIS RÉGÉSZETI KIÁLLÍTÁS LÉTREHOZÁSÁRA

Tornyai János Múzeum és Közművelődési Központ
Hódmezővásárhely

Pályázati azonosító: 204106/02391

A hódmezővásárhelyi Tornyai János Múzeum 2020 őszén nyitotta meg az *Építés alatt... - Régészeti pillanatképek Hódmezővásárhelyről (2013–2019)* című régészeti kiállítását, amelynek fizikai, valós megvalósításán kívül (2020. szeptember 11. és 2021. január 10. között volt látogatható a Tornyai János Múzeum emeleti kiállítótermeiben) egy virtuális kiállítást is kialakított az online térben.

A tárlat egy válogatás az elmúlt évek hódmezővásárhelyi régészeti feltárási munkáiból, ugyanakkor fontos hangsúlyt kap a kiállítás tematikájában a kíváncsi szemek elől általában elzártan végzett feltárások módszertanának ismertetése is.

Szinposzis

Közös régészeti örökségünket, Magyarország múltjának emlékeit csak szigorúan szabályozott régészeti kutatások keretében tárhatják fel az arra jogosult intézmények munkatársai. A hazai régészettudomány történetében az elmúlt évtizedeket a feltárt emlékek számának rohamos növekedése, az új feltárási és vizsgálati módszerek megjelenése, elterjedése jellemezte. Hódmezővásárhely határában az elmúlt évtizedben több mint 60 hektáryi területet tártak fel — jellemzően a különböző kiemelt beruházásokhoz kapcsolódó megelőző feltárások során. Ennek a feltárási munkának köszönhetően a Tornyai János Múzeumban őrzött régészeti leletanyag mennyisége egy évtized alatt megduplázódott, ami ma már megközelíti a 210 000 leltározott tárgyat. Ezekben a régészeti feltárásokban a Tornyai János Múzeumon kívül számos intézmény vett részt az elmúlt években. A feltárások nagyobb részét a Móra Ferenc Múzeum végezte, és valamennyi nagyberuházásnál jelen volt a Várkapitányság Integrált Területfejlesztési Központ Nonprofit Zrt.

Az *Építés alatt... Régészeti pillanatképek Hódmezővásárhelyről (2013–2019)* című kiállítás egyrészt egy, a szélesebb közönség számára szóló válogatás az elmúlt évek régészeti feltárási nyomán előkerült tárgyakból. A leletegyütteseket „projektenként” berendezett vitrinekben lehetett megtekinteni. Az adott beruházás során végzett feltárási tevékenységet a tárlók mellett elhelyezett, ásatási felvételekkel, a térinformatikai feldolgozás során készített térképekkel, műtárgyfotókkal gazdagon illusztrált teremszövegek ismertették. A kiállítás ezen része azt a gyakorlati elvet, projektszemléletet követte, ami teljesen általánossá vált a régészeti feltárások világában.

Fontos hangsúlyt kapott a kiállítás tematikájában az általában a kíváncsi szemek előtt elzárta végzett feltárási tevékenységek módszertanának ismertetése is. A lelőhelyek és leletek felderítését, a lelőhelyek feltárását, a feltárás során alkalmazott eszközöket, a régészeti jelenségek dokumentálásának mozzanatait a kiállítás második termében ismerhették meg a látogatók. A teremzások mellett egy terepasztal és kiállított eszközök segítettek az ismertek interpretálásában. Ezt a célt szolgálta a kiállítás utolsó terében megnézhető, 1956-ban készített diafilm, amin keresztül jól szembeállítható a régészettudomány múltja és jelene.

A kiállítás linkje

http://tornyaimuzeum.hu/cikk/epites_alatt_1551

A virtuális kiállítás linkje

<https://tornyaijanosmuzeummintas.360tura.hu/#>

Eredmények

A valós és a virtuális kiállítás jól kiegészítette egymást, ugyanis amíg a valós tárlat legnagyobb attrakcióját a kézbe vehető, kipróbálható régészeti eszközök, valamint egy (táv)irányítható földmunkagép makett adta, addig a virtuális kiállításon egyrészt az információk és a kiállítási anyagok hosszabb távra fennmaradnak, valamint pl. a nagyíthatóságnak köszönhetően az apróbb tárgyak, fotók stb. sokkal jobban és alaposabban szemügyre vehetőek, mint egy kiállítási „vitriben elzárva”.

Az oldal elérésének száma jelenleg 1389 kattintás, míg az ehhez kapcsoló Facebook bejegyzések megtekintése átlagosan 350 látogató volt.

Jelen beszámolóhoz kapcsolódóan el kel mondani, hogy bár a virtuális kiállítás elérhető, annak promóciós fázisa bevezetés alatt áll, ugyanis a célkitűzés volt, hogy a virtuális tárlat ne vonjon el látogatókat a valós kiállítástól. A virtuális kiállítás „élesítése” és intenzív bemutató kampánya 2021. november 24-ét követően fog megkezdődni, amelynek indoka, hogy a részben ezen kiállítást is érintő Párhuzamok – régészei örökségünk a tram-train nyomvonalán címet viselő tárlat virtuális kiegészítéseként fog szolgálni.

Hódmezővásárhely, 2021. november 17.

Varga Anikó
intézményvezető

Az Építés alatt virtuális kiállítás anyagának bemutatása

Közös régészeti örökségünket, Magyarország múltjának emlékeit a törvény védi, azokat csak szigorúan szabályozott régészeti kutatások keretében tárhatják fel az arra jogosult intézmények munkatársai. A Kárpát-medence kedvező természetföldrajzi adottságainak köszönhetően hosszú évezredek óta szolgál otthonául az embereknek. Hódmezővásárhely környéke a korai neolitikum óta, mintegy 8000 éve folyamatosan lakott. Az első élelemtermelő közösség, a Körös kultúra megjelenése óta számos népcsoport lelt hazára az Alföldnek ezen a táján, és hagyta az útókorra tárgyi hagyatékát.

A magyarországi régészettudomány történetében az elmúlt évtizedeket a forrásanyagok jelentős növekedése, az új feltárási és vizsgálati módszerek megjelenése, elterjedése jellemezte. Hódmezővásárhely határában az elmúlt évtizedben több mint 60 hektárnyi területet tártak fel — jellemzően a különböző kiemelt beruházásokhoz kapcsolódó megelőző feltárások során. Ennek a feltáró munkának köszönhetően a Tornyai János Múzeumban őrzött régészeti leletanyag mennyisége egy évtized alatt megduplázódott, ami ma már megközelíti a 210 000 tárgyat. A régészeti feltárások törvényileg szabályozott és differenciált egyes fázisaiban a Tornyai János Múzeumon kívül számos intézmény vett részt az elmúlt években. A feltárások legnagyobb részét a Móra Ferenc Múzeum végezte, és valamennyi nagyberuházásnál jelen volt a Várkapitányság Integrált Területfejlesztési Központ Nonprofit Zrt.

Az Építés alatt... Régészeti pillanatképek Hódmezővásárhelyről (2013–2019) című kiállítás egyrészt egy, a szélesebb közönség számára szóló válogatás az elmúlt évek régészeti feltárásai nyomán előkerült tárgyakból. A leletegyütteseket „projektenként” berendezett vitrinekben lehet megtekinteni. Az adott beruházás során végzett feltárási tevékenységet a tárlók mellett elhelyezett, ásatási felvételekkel, a térinformatikai feldolgozás során készített térképekkel, műtárgyfotókkal gazdagon illusztrált teremszövegek ismertetik. A kiállítás ezen része azt a gyakorlati elvet, projektszemléletet követi, ami teljesen általánossá vált a régészeti feltárások világában.

Fontos hangsúlyt kap a kiállítás tematikájában az általában a kíváncsi szemek előtt elzárva végzett feltárási tevékenységek módszertanának ismertetése is. A lelőhelyek és leletek felderítését, a lelőhelyek feltárását, a feltárás során alkalmazott eszközöket, a régészeti jelenségek dokumentálásának mozzanatait a kiállítás második termében ismerhetik meg a látogatók. A teremszövegek mellett egy terepasztal és kiállított eszközök segítik az ismertek interpretálását. Ezt a célt szolgálja a kiállítás utolsó terében megnézhető, 1956-ban készített diafilm, amin keresztül jól szembeállítható a régészettudomány múltja és jelene.

A kiállítás témakörei,

1. terem

Az alábbi projektekhez kapcsolódóan végzett régészeti feltárások ismertetése:

- Hódmezővásárhely, Fári utca 30. szám alatt tervezett lakóingatlan építése,
- a 47. számú főút burkolat-megerősítés és párhuzamos kerékpárút építése beruházás, Hódmezővásárhely, Kutasi-dűlő V. lelőhely,
- Hódmezővásárhely XIII. számú homokbánya, Hódmezővásárhely, Aranyág lelőhely,
- Hódmezővásárhely IX. homokbánya (Batida), Hódmezővásárhely 197. lelőhely,

- Hódmezővásárhely, Szőnyi utca 2., Bethlen Gábor Református Gimnázium bővítése beruházás, Hódmezővásárhely 581. lelőhely,
- A 47. számú főút Hódmezővásárhely elkerülő szakasz (0+000 – 12+200 km szelvény) építése beruházás, Hódmezővásárhely, Kenyere-ér, Bereczki-tanya lelőhely,
- A 47. számú főút Hódmezővásárhely elkerülő szakasz (0+000 – 12+200 km szelvény) építése beruházás, Hódmezővásárhely, Nagy-Kenyere-hát lelőhely,
- A 47. számú főút Hódmezővásárhely elkerülő szakasz (0+000 – 12+200 km szelvény) építése beruházás, Hódmezővásárhely-Kopáncs, Olasz-tanya lelőhely,
- A 47. számú főút Hódmezővásárhely elkerülő szakasz (0+000 – 12+200 km szelvény) építése beruházás, Hódmezővásárhely, Orovecz-tanya lelőhely.

2. terem

- Humuszolás: a régészetet korábban az „ásó tudományának” is nevezték, utalva ezzel hajdan egyedüli módszerére. A múlt emlékeit a feledés homálya, a múlt településeit, temetőit, lelőhelyeit általában a növénytakaró, majd a föld fedti el. Hazánk legtöbb régészeti emléke kizárólag régészeti feltárással válik hozzáférhetővé. A régészeti feltárásokat azok minden típusára és mozzanatára kiterjedő jogszabályok és szakmai protokollok sora szabályozza. A régészeti feltárások előkészítése során a hagyományos terepbejárás mellett ma már több geofizikai módszer áll rendelkezésre a régészeti lelőhelyeket nem roncsoló, a jelenségek bolygatása nélkül végzett vizsgálatára (magnetométeres, földradaros felmérés, elektromos talajellenállás-mérés). Ezek segítségével fölmunka nélkül lehet információkhoz jutni a felszín alatti régészeti jelenségekről, azonban jelenleg ezek a módszerek kizárólag a későbbiekben elvégzendő ásatások hatékonyságának növelésére, a feltárások várható idő- és költségvonzatainak pontosabb meghatározására alkalmazhatóak.

- Dokumentáció: a régészeti feltárások során elengedhetetlen a régészeti jelenségek pontos dokumentálása, mivel csak a leletek és a dokumentáció marad meg az utókornak, a későbbiekben már csak ez kutatható. A humuszréteg eltávolítása után, az altalaj tükörfelületén általában sötétebb foltként jelentkeznek az egykori beásások nyomai. Bemutatjuk a fotódokumentáció, a rajzdokumentáció készítésének, valamint a geodéziai és térinformatikai feldolgozásnak egyes állomásait.

- A fémkereső műszeres kutatás: a fémkereső műszer egy olyan készülék, amely elektromágneses indukció segítségével határozza meg (detektálja) a közelében található

fém tárgyak helyét. Történetének, működési elveinek bemutatása mellett ismertetjük a civil felhasználásának feltételeit. Magyarországon a fémkereső műszerek civil használata az 1990-es években terjedt el, manapság pedig több tízezer állampolgár birtokol fém detektort. A kereskedelmi forgalomban beszerezhető fémkereső műszerek használata ma Magyarországon engedélyhez kötött, melyet a kulturális örökség védelméről szóló 2001. évi LXIV. törvény, valamint a kulturális örökség védelmével kapcsolatos szabályokról szóló 68/2018. (IV. 9.) Kormányrendelet szabályoz.

A teremben az elmúlt években a Tornyai János Múzeum által civil önkéntesek bevonásával végzett fémkereső műszerrel végzett kutatások eredményeit (Hódmezővásárhely, Szikáncs; Hódmezővásárhely, Református Ótemplom lelőhely) bemutató vitrinek is helyet kapnak.

3. terem

A Magyar Diafilmgyártó Vállalat által 1956-ban készített diafilm, a több mint 60 év után nyilvánvalóan megmosolyogtató részleteken kívül még ma is jól szemlélteti a régészek munkáját.

<https://youtu.be/aibL0VIpt64>

Az elmúlt évtizedekben a régészet alapvető kutatási módszere, a feltárás nem sokat változott. A módszertan differenciáltabb, a régészeti jelenségek dokumentálása részletesebb lett, a jogszabályi környezet, ami a tudományág alapvető működését meghatározza pedig számos alkalommal változott, de a régészeti forrásanyag feltárásának elsődleges módszere továbbra is az ásás maradt.

A terem falán a Régészeti Fotótárban őrzött archív felvételekből látható válogatás.

Sajtómegjelenések

http://www.tornyai muzeum. hu/cikk/tornyai_janos_muzeum_evkonyve_ii_1415

Sajtómegjelenések

<https://promenad24.hu/2020/02/06/epites-alatt-vasarhelyi-nagyberuhazasok-regeszeti-munkalatai/>

https://www.youtube.com/watch?v=wiz_LS9FEis

https://www.youtube.com/watch?v=qo_zZ_SviVo

<https://www.facebook.com/watch/?v=325561848765477>

<https://www.facebook.com/watch/?v=570231823680013>

<https://promenad24.hu/2020/09/08/regeszeti-vasarhelyi-modra-egy-uj-izgalmas-kiallitas-nyilik-a-tornyai-muzeumban/>

<https://regeszeti.bibl.u-szeged.hu/index.php/2020/11/10/epites-alatt-regeszeti-pillanatkepek-hodmezovasarhelyrol-2013-2019/>

<https://www.infohodmezovasarhely.hu/hirek/olvas/epites-alatt-regeszeti-pillanatkepek-hodmezovasarhelyrol-20132019-2020-09-07-111238>

<https://magyarmuzeumok.hu/cikk/erdekes-es-izgalmas-az-interaktiv-kiallitas->

[hodmezovasarhelyen-a-regeszeti-eszkozeit-es-modszereit-is-kiprobalhatjak-a-latogatok](https://magyarmuzeumok.hu/cikk/erdekes-es-izgalmas-az-interaktiv-kiallitas-hodmezovasarhelyen-a-regeszeti-eszkozeit-es-modszereit-is-kiprobalhatjak-a-latogatok)

<https://www.origo.hu/tudomany/20200908-az-elmult-evek-regeszeti-feltarasainak-eredmenyet-bemutato-kiallitas-nyilik-hodmezovasarhelyen.html>